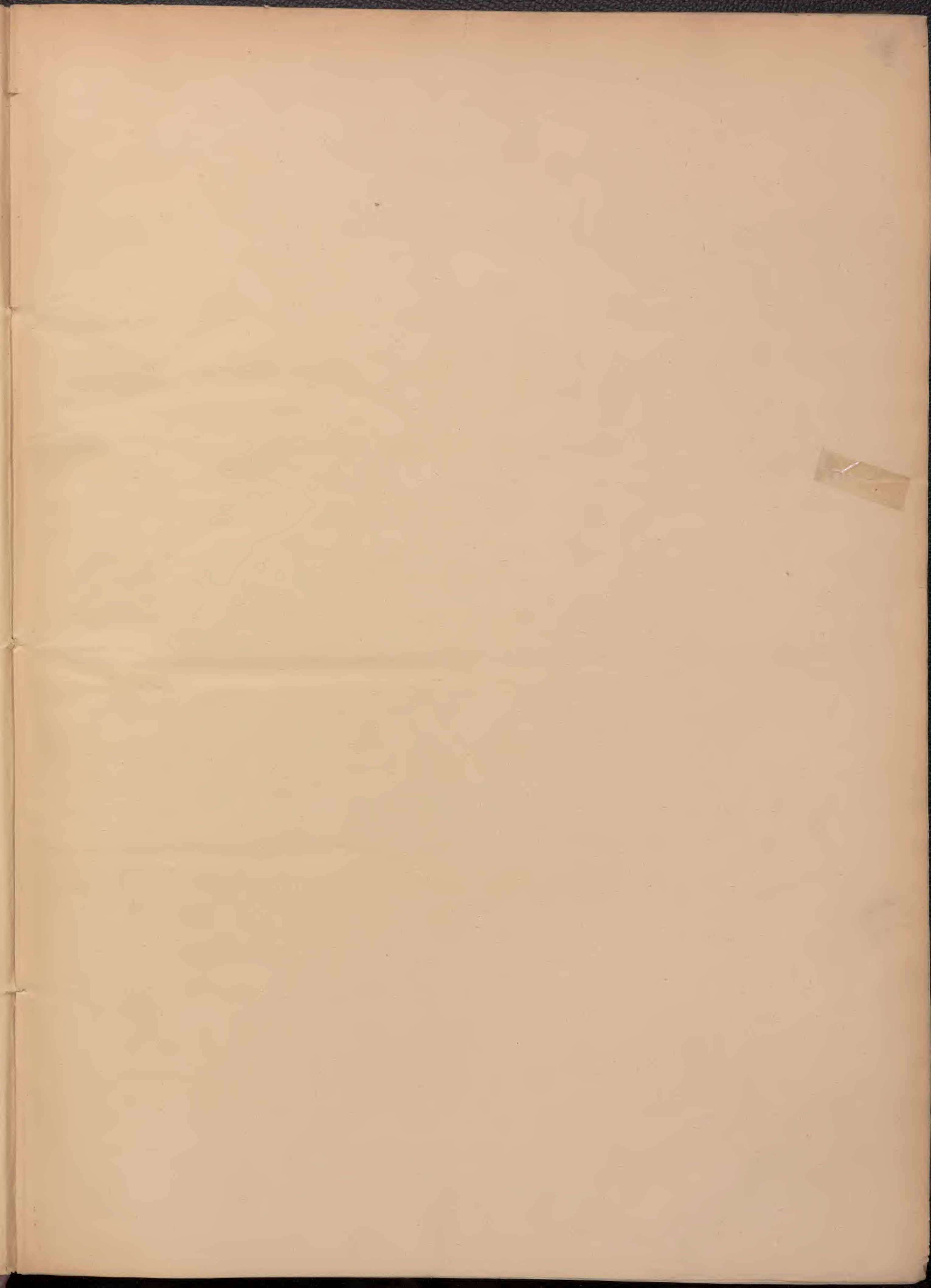

1676
L. 2. 1

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՑ համար, տարեկան 80 դր. վեցամսեայ
80 դր. եռամսեայ 20 դր. — ԳԱՆԱԲԱՆՆԵՐՈՒ
համար, տարեկան 80 դր. վեցամսեայ 40 դր. —
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, տարեկան 82 դր.
վեցամսեայ 21 դր.:
ԿԱՆԻՍԻ ՎՃԱՐՈՐԸ ՄԻԱՅՑ ԲԱՅԱՆՈՐԴ Է
ՁԵՆՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien **DZAGHIK**
Galata, Kourchoulou han, N. 7

ԾԱՌԻՊ

ՕՐԱԳԻՐ

“ژانگی” ارمنجه بوی وسای غنادر
ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Կարգադր. Գործընկեր. խմբ. թիւ 7
ՄԱԳԱՆԱՆ ՏՊԱՐԱՆ
ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ուղարկած տվե՛ք թղթակցութիւն
պէ՛տ է ճակի՛ր գրեալով ըլլալ:
ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ուղարկած տվե՛ք գրութիւն
ես չի որոշի՛ր:

ԴԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԸ ՄԿԱՆԻ
ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ
ԵՐԿՈՒՇԱԲՈՒ

ԺԵ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 162

20ԵՆ ԵՐԱՄՏԵԱՅ

Ա.Ո.

Ն. ԿԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊՏ-ԻՆԼ-ՆԱՄԻՏ Բ.

ՄԵՆՏԱՆՈՒՆ ԻՆՏԵՆՍԻՒՆ ԹՈՒՐԻԹՈՑ

Գաղափարները ամէն երկրներէ
լու մէջ ժողովուրդներու ընդհանուր
գաղափարներն հետ կ'ընթանայ Մամու-
լին ալ կատարելագործումը ինչպէս
ամէն յառաջագոյն երկրներու, նը-
մանապէս Օսմանեան կայսրութեան
մէջ, ամէն օր ժողովուրդին դէպ ի
բարձրութիւն կատարած յառաջիկ-
մութեան հետ նաեւ յայտնի է
կատարելութիւն յառաջանալու վրայ
են այն ամէն միջոցները որոնք ժո-
ղովուրդները լուսաւորելու, երջանկա-
նեցելու կը ծառայեն:

Ժողովուրդները լուսաւորելով եր-
ջանկայելու միջոցներուն մէջ ամէ-
նէն կարեւոր տեղը կը բռնէ մամու-
լը Մամուլով է որ ամէն օր առիթ
ունինք տեղեկանալու այն բոլոր բա-
րիքներուն և խնամքներուն որոնք կը
բոլորին իրենց կայսրական վեհափա-
ռութեան անասման դիմումներն և
հանգէպ իր հպատակներուն ցոյց
տուած սէրէն Օսմանեան կայսրու-
թեան մէջ գտնուող միջինաւոր ժո-
ղովուրդները արդէն շատ լաւ գիտեն
թէ իրենց երբանկութիւնը բարձրութիւն
կը պարտին իրենց հայրաքանդում վեհա-
պետին, երբանկութիւն մը որ յառա-
ջացած է նիւթական, բարոյական և
մտաւորական երբեք զարգացումէ մը:

Ամէնուն ծանօթ իրողութիւն մըն
է արդէն թէ ինչպէս մեր վեհափառ
ինքնակալը մեծ զորքի մը տուած է
կըթական գործին հրամայելով որ մե-
ծածաւալ կայսրութեան ամէն կող-
մերը գաղափարներ բարձրանան և ժողո-
վուրդին ամէն ուր, հարուստ լին-
ապառա՞ն հասարակական օգուտէն բը-
սանքորդը դարուն բնականօրէն անդու-
ղական բարիքներէն:

Ինչպէս որ կըթական գործին մէջ
մեր հայրաքանդում ինքնակալը կը յայտ-
նուէ իր մեծ վերաստորդիչ մը եր-
կիրը երբանկութեան երբանկութեան
թիւն առաջնորդելով, նմանապէս կը
յայտնուէ իր Մեծ վերաստորդիչ մը
երկրին ընդհանուր Մամուլին և վե-
հափառութեան ամէնէն վերջին վե-
րանորդումները Մամուլին մէջ, որոնք
յատկապէս ամէնուն իրողութեան մէջ
լայնօրէն այն կրկնակի որոշումներն
են, որոնց առաջնութիւնը ընդհանուր Մա-
մուլը ազատ կը կայացուցէր դրոշմա-
թուղթի տուրքէն, այն առիթի առիթ
բարգաւաճելու առիթը ընծաւորելով
անոր, և երկրորդ՝ կայսրական այն
բարեկարգման հարցադրութիւնը, յիշող
ճարտարական ճիւղին ամենափափա-
կ և ամենակարեւոր որոշումը կը յանձ-
նուէր Հեղեղի պէնի նման լուսավոր
և կարող անձնաւորութեան մը:

ԵՄԱԿԻ կատարելապէս գիտակցե-
կայսրական այն անասման շնորհե-
րուն, զոր ամէն օր կը վայելէ իր ամե-
նայեք մը և ամենատեղեւոր մտղման-
ները կ'ուզէր առ բարձրագոյն դասերով

ՕՍԻԷՐԻ ԿԵՑՈՒՄ
ՄԵՐ ՀԱՅՐԱՆՈՐԴԱՎ ԻՆՏԵՆՍԻՒՆ
որուն բարեհաճ շնորհներով Օսմանե-
ան կայսրութեան ժողովուրդները
ինչպէս նաեւ Մամուլը բարգաւաճումէ
բարգաւաճում կ'առաջնորդուին:

ՏՈՒՐԻՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌՈՂՋ ԱՂԲԱՏՆԵՐՆ ԱԼ

Նախ առողջները և ապա հիւանդները
Որքան անգույն սիրողներ մը, այնպէս
չէ՞ Խրոջները սկսելով միջուկէ եկեղեցիին
մէջ ամէն օր լսած աւ սորված ենք, թէ
մարդ ինչ օր ունի ամէնէն աւելի աղբիւ և
վեհ, այն ալ, առանց որ եւ է վրիսա-
րիւթիւն մը սպասելու, դիմացինին բա-
րեք մը ընեն էւ Այսպէս, երբ մարդիկ
և բարձր մարդիկ, աղքատ անկարեւորներ,
աղքատ հիւանդներուն օգնութեան կը
հասնին, ո՞ր քարտիտն է որ համարձակի
ըսել թէ այդ բարի մարդիկը անօգուտ
գործ մը կը կատարեն և սակայն նորէն
կը կրկնեն նախ առողջներուն գործ ու
կրթութիւն տալ եւ ապա հիւանդնե-
րը և տալիս անոր համար, որով
հետեւ առողջներու խնամքը բոլորովին
բարձրագոյն ըրած, մեր բարեք ընելու բո-
ւանդակ ոչ ոք սպասելու վրայ ենք հի-
ւանդներու քիչ, Հիւանդները, մանա-
ւանդ աղքատ հիւանդները, ապահովարար
կրտսէր մը ունին մեր առողջութեան վե-
րայ, սակայն կ'ընդունին, օգնեան ատեն
որ հանդէպ առողջ կարողներուն, ամե-
նուն օգնութեան համար ունեցած պար-
տականութիւնը չեն կապտեր հիւանդները
Քիչ մը օրինակով խօսինք:

Բաւական տարիներ կայ, որ մեր մէջ
բոլորովին յատկանշական երեւոյթ մը յա-
մարտէն տեսնուլ վրայ է ծեօնի Գուլէի
Աղբ, Հիւանդները ամէնուն խնամքին,
բարեկարգման պահանջներուն միակ ա-
ռարկան դարձած է թէ՛ ուրախութեան
և թէ՛ տխրութեան պահուն, ամէն ոք
կ'ուզէ բան մը ընել Հիւանդներուն հա-
մար, նպատակ մը տալ Մահերու առիթով
փոխան ծաղիկներով, հարստական հան-
դէներու առիթով փոխան ծաղիկներով
նուէրները, յետոյ տուներու և գործա-
տեղներու մէջ ի նպատակ հիւանդներուն
հաստատուած դանձախանութիւնը, ի նպատակ
Հիւանդներուն վերադարձի Օրացոյցի հրա-
տարակութիւնը, իրեղենաց եւ անդեղինաց
նուէրները տարւոյն ամէն եղանակներուն
մէջ, մէկ անգամին նուիրատուութիւնն
և կ'առիւթները կարեւորներու, ի նպատակ
Հիւանդներուն երաժշտական ներկա-
յացումները, ամէն եկեղեցիներու մէջ
և չորսուն դանձախանութիւնը դրոշմութիւնը
ի նպատակ Հիւանդներուն կեղեցիական և
հարստական մոմերու մեղմանալու նմա-
նող գրութեան ծախսելով, նորէն ծեօնի
Գուլէի Հիւանդներուն համար և տալիս
այն մասը և մեծ շատ մը բաներ, որոնք
ամէնք ալ ցոյց կուտան թէ ինչպէս այդ
մարդասիրական հաստատութիւնը բոլոր
ուղղութիւններու հոգաւարութեան տարա-
կան գործած է Այս ամէնը աղբիւ, բայց
պէտք է դիտուի որ, մարդասիրական տ-
րաքներն ալ հաշիւով մը կատարուելու
են, իւրաքանչիւր անհատ, ինչպէս նաեւ
խրոջանցիւր համայնքը պարտաւոր է հա-
ուել որպէս զի իր կարողութիւնէն վեր
բարեկարգման գործերու մէջ չի մտնէ:
Քիչ մը վերի թուումն ասանցնէ արդէն
դիւրաւ ամէն մարդ կրնայ անհատ, թէ
ի՞նչ ատորձան ծաւալուն սահմաններու
մէջ, ամէն մարդ իր բովանդ կը բերէ
Հիւանդներուն և սակայն անգամ մը
աշխատելը աղբիւ ամէն բերել, մեր հի-
ւանդներուն օգնելու համար այսքան եւ
անող ցոյց տուող մեր համայնքը, և տես-
նենք թէ ուրիշ մարդասիրական կրթական,
բարեկարգման գործերու մէջ, ո՞ր քարտիտն
համար կը դնէ:

Նիւթական կարողութեան պատճա-
ռաւ գործիչներ կը գոյութիւն կրթական
հաստատութիւններ, մինչեւ անգամ աղ-
բային կրթական բարձրագոյն հաստատու-
թիւն մը, հաստատութիւններ կը համար լիս-
տակար խնայողութիւններ ընելու հարկին
տակ կը գտնուի, որովհետեւ դրամն է որ
կը պահի, անգործներու գործիւնը հա-
տատող գրութիւններ կը հասնին, և

ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՉ

ԹՈՒՂԹԻՆ ՀՐԱՇԱԽ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Եթէ երբեք ձեռք ըսելու ըլլան թէ հա-
ցէն ետքը մարդու համար ամէնէն կեն-
սական բանն է թուղթը, ապահովարար
չլիտի ուղեք հաւատարմ և սակայն աս ասանկ
է Բուրք այն ճարտարաբանները որոնք
այս միջոցին շատ մեծ դեր մը կը խաղան
աշխարհի մէջ, մարդկութեան համար չեն
կրնար ունենալ այն նշանակութիւնը, զոր
թուղթը ունի Անոնցմէ ո՞ր է մէկը, որին
համար երկաթուղի, քարեղէն, օդային կապը,
կեղծարարականութիւնը, հե-
ռագրութիւնը, երկաթիւր կրնան անհետանալ
իրաւ և որ այդ անհետացումը իր օրոշ աղ-
ղեցութիւնը պիտի ունենայ կենսիկ պայ-
մաններուն վրայ, բայց ոչ քաղաքակրթ-
ութիւնը, ոչ ալ պատմութիւնը պիտի
կործանին անոր երեսն Այդպէս չէ սա-
կայն թուղթին համար Ենթադրեցէ որ
թուղթը յանկարծ գոյութիւնը պարտի ի՞նչ
պիտի ըլլայ մարդկութեան վիճակը քա-
ղաքակրթութիւնը իսկոյն պիտի կստի իր
ընթացքին մէջ, ու պիտի պարտաւորուի
միտա բարով ըսելու մեր ամէնէն սովորա-
կան, ամէնէն բնական սովորութիւնը
Երեւակայեցէք աշխարհը զրկուած լրա-
գրէ գրիք, ծանուցում, տեղադրութիւն
պահանջներէ, տուտակներէ, չէքրէք, ար-
մէթուղթներէ, փոխանակագրութիւնն և...
սիրտառններէ Անոնք չը պիտի ըլլայ մարդ-
կութեան վիճակը Անոնք բան պիտի չե-
ղաղաւոր գրականութիւնը, գիտութիւնը
եւեքային, քաղաքականութիւնը, մեր ստոր-
եայ սովորութիւնները, մեր բարքերը, սի-
րարանութիւնը, ուսուցումը, վաճառակա-
նութիւնը, երեւակայեցէք անգամ մը,
բան պիտի սովորուի փոխալ, և ստանալ
այն տեսակ վիճակ մը՝ որ բնականօրէն
բնաւ նմանութիւն չլիտի ունենայ այս
օրուանին հետ, և զոր ոչ ոք պիտի կրնայ
հիմակուց որոշել:

Կը տեսնէք ուրեմն թէ՛ թուղթը ինչ
մեծ դեր կը խաղայ քաղաքակրթութեան
մէջ Միւս կողմէ չէք կրնար երեւակայել
բան մը որ թուղթին չափ սպասում ու
նենայ ամէն օր թուղթի գործածութեան
նոր եղանակ մը երեւան կ'ընէ. և այդ
գործածութեան եղանակներուն մէջ կան
անմեղներ որոնք վրայ դադարաւ իսկ չէք
կրնար ունենալ Երեւակայեցէք անգամ մը,
թուղթին կը չնեն կ'ընեն, դրամներ,
նուէր՝ որոնք շատ լաւ կ'ընեն իրենց
նախ Բուրք մը, անմեղներէ պատուար-
ներ, ծխամորճեր, շիշեր, դուռներ, առա-
տարներ, տախտակամաններ, արձաններ,
քանդակներ, տանիքներ, երկաթուղիի գի-
ծեր, վաղեմի անձներ, հագուստներ, ճեղ-
մակներէն, ծխանիք և նոյն իսկ ամ-
բողջ տունը՝ բոլորովին անկողի:

Բոլոր ասանց վրայ անկողիցէ թուղ-
թին միւս գործածութեան եղանակները,
լրագիր, գրք, տուտակ, գաղափարական և
վարչական պիտոյք, նամակ, կտայն, և այն
ասան կրնան սակայն ապահովարար մը
ունենալ թուղթին պատման վրայ Մեղ-
քերնք մը՝ հանք մանաւանդ սո սպառ-
գան թէ թուղթ գործածող անձներ տա-
րուէ տարի հարիւր հազարներով, գրիւթէ
միլիոններով կ'աւելան աշխարհի մէջ:

Հոս երկար կ'ըլլայ մանրամասնաբար
խօսիլ այդ սպասելի տարրերէն իւրաքան-
չիւրին վրայ, ստեղծել միայն լրագիրը՝ որ
ամէնէն աւելի պէտք է շահագործուի գրեթե
և որ ամէնէն հասարակական կողմերը կը
նիւթայեցին Այս միջոցին, տարին 3,000,000
թուղթ օրագրի թուղթ կ'արտադրուի, բայց
այդ արտադրութիւնը չի բաւեր լրագրու-
թեան, որչափ ալ աւելնալու ըլլայ Որով-
հետեւ լրագրին սպասումը օրէ օր կը հասնի
սարսափելի համեմատութեանց, այն աւելի
կամ նուազ կարելի ինչ բաւեր լրագրու-
ծառա որոնք կը ծագին ամէն օր Տրէ-
ֆուսի խնդրը և շինական խնդրը անկե-
տաւ, ու այսօր ալ Թրանսիայի պատե-

ԲԱՅԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՆԴԱԳԱԿԱՆ

Աֆղանիստանի Էմիր հաշակուած է
արդէն Հապիւթ-Ուլա, իր հօրը տեղի Ա-
սիա նախ թէ եւ պատիւ իրողութեան
մը բնութեամբ կը ներկայանայ մեծ ա-
կայն երբ վերահասու ըլլանք այն շատ մը
կապերուն, զորս Աֆղանիստանի Էմիրին
փոխութիւնը կրնայ ունենալ միջազ-
գային քաղաքականութեան հետ, այն ա-
տեն, տարբեր շահագործութեան կ'ու-
ղենք հետեւի այն բոլոր փոխներուն ո-
րոնցմէ կրնայ անցնիլ Աֆղանիստան, իր
Էմիրին փոխութեան ամէնէն Աֆղա-
նիստանի նախորդ Էմիրը՝ Ապիւթ-Ուլա-
ման, իր սիրտաւորութեան միջոցին,
զլլաւ որ արժանիք ունեցած է հե-
տեւի այն տեսակ քաղաքականու-
եան մը, որով թէ՛ իր կէս վայրենի ժողո-
վուրդը զոյգած է օտարականներուն հա-
նա՝ զայնին քաղաքականութեան հետ
գտնելու և թէ՛ Ռուսիոյ և Անգլիոյ Աֆ-
ղանիստանի վրայ ունեցած քաղաքական
հաւաքութիւնները չափաւորել կամ հիւս-
քանքի երկուսին հետ ալ իր մշակած
պարտականութիւնը յաւաքութիւններէ
Հա-
պիւթ Ուլա-նի իր հօր յաջորդելով ընդ-
հանուր գիտանալական աշխարհը, ամէն
բանէ առաջ և ամէնէն աւելի կ'ուզէ գիտ-

ՔԱՆԴԱԳԱԿԱՆ

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Աֆղանիստանի Էմիր հաշակուած է
արդէն Հապիւթ-Ուլա, իր հօրը տեղի Ա-
սիա նախ թէ եւ պատիւ իրողութեան
մը բնութեամբ կը ներկայանայ մեծ ա-
կայն երբ վերահասու ըլլանք այն շատ մը
կապերուն, զորս Աֆղանիստանի Էմիրին
փոխութիւնը կրնայ ունենալ միջազ-
գային քաղաքականութեան հետ, այն ա-
տեն, տարբեր շահագործութեան կ'ու-
ղենք հետեւի այն բոլոր փոխներուն ո-
րոնցմէ կրնայ անցնիլ Աֆղանիստան, իր
Էմիրին փոխութեան ամէնէն Աֆղա-
նիստանի նախորդ Էմիրը՝ Ապիւթ-Ուլա-
ման, իր սիրտաւորութեան միջոցին,
զլլաւ որ արժանիք ունեցած է հե-
տեւի այն տեսակ քաղաքականու-
եան մը, որով թէ՛ իր կէս վայրենի ժողո-
վուրդը զոյգած է օտարականներուն հա-
նա՝ զայնին քաղաքականութեան հետ
գտնելու և թէ՛ Ռուսիոյ և Անգլիոյ Աֆ-
ղանիստանի վրայ ունեցած քաղաքական
հաւաքութիւնները չափաւորել կամ հիւս-
քանքի երկուսին հետ ալ իր մշակած
պարտականութիւնը յաւաքութիւններէ
Հա-
պիւթ Ուլա-նի իր հօր յաջորդելով ընդ-
հանուր գիտանալական աշխարհը, ամէն
բանէ առաջ և ամէնէն աւելի կ'ուզէ գիտ-

երկար ժամեր շարունակ զբաղվելով իր աշխատանքով՝ Գրիգորը չէր հասնում իր տանը, և քանի որ իր անկողնին չէր հասնում, նա քնում էր իր անասունների մոտ, որոնք չէին խանգարում նրան քնելու։

ՌՈՒՄ ՆԱԽԱՏՈՐՄԱՆ.—Իզլլրէ Ամսյ
 րիա լրագրին համեմատ մօտերս նոյն նա-
 ւաճանդիտար պիտի այցիլէ ոռւսականա-
 նաւադորմէն մաս մը օր կը բաղկանայ
 Չար Ղիբրայ Համպրի, Ամպրք եւ Թրեքե-
 զրահաւորներէն:

1. 01.10 2. 01.10.10

5 Ի Կ ՈՒ

ՀԱԿԱՌԱԿՈՐՔՆԵՐԸ

ᲛᲠᲣᲚᲗᲚ

11.

—Ահ, վերջապես որդեկց գալի
Իրաւ որ մի սխիւհաներու (այրիկիեան)
ձեռքեր զարնանական լինուոր) երեւում
սարկ լինանալետ մը որ աղնուական զը.
նազը մը եւ հաղուազիւտ երեւոյթ մը
ուճէնք՝ որսորդին ուսին զարկաւ, ընտա,
նեքար ըսելով.

—Կ'երեւի թէ նորէն կատղեր ես .
ինչպէս միշտ Սպասեցի՞ր
Որսորդը, կոպտորէն պատասխանենք
—Ինձի պէս հին որսորդ մը դրան տա
սպասեցիներ լաւ ընկերոջ մը գործը չե
Մեր աշխեստին յատուկ յարգանքին մէ
կը թիքանան. կը տեսնա՞ր որ քիչ մը շատ
բարձրին կը բռնեն մարդկեղտ լինուոր.

—Ես քեզ աղաչեցի որ սպասման սը
բանք կ'հնան. հոն կընայիլը շատ լաւ ան
ցնել ժամանակը, ինչո՞ւ համար չեկար .
—Այն ասեան խնդրալիւր մը եւ երեւոյ
թը պէտք ունենան եւ հինաւուրց ժա
զը, որ մինչեւ ցարդ ոչ մէկու մը ուղնու
թեան պէտք ունեցած է, պէտք չէ որ չը
նորէն խնդրող մը կարծեցնել տայ ինքը
չինքը, Զինուորական շրջանական եւ
գաւառներու կ'առաջարկչները ինչո՞ւ
պէտք .

(Շարունակելի)

